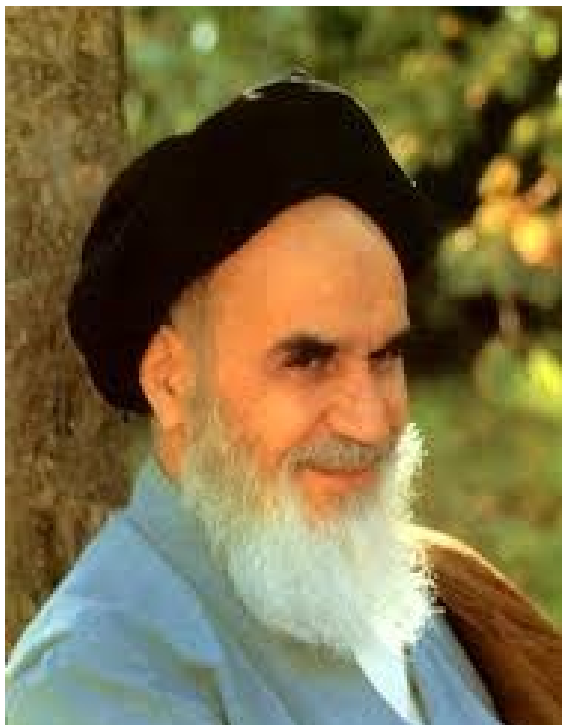

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حضرت امام خمینی (ره) به همان اندازه که
برای درس خواندن اهمیت قائل می شدند،
به همان میزان هم به تفریح و نشاط اهمیت
می دادند. ایشان می فرمودند در ساعت
تفریح درس نخوانید و در ساعات خواندن
درس تفریح نکنید.

افزایش شادی و نشاط در مدارس ابتدایی: یک الویت اجتناب ناپذیر

عوامل اجتماعی موثر بر سلامت

تندرستی یا سلامت عبارت است از رفاه کامل جسمی و روانی و اجتماعی انسان. بنا بر تعریف سازمان بهداشت جهانی، تندرستی تنها فقدان بیماری یا نواقص دیگر در بدن نیست بلکه «نداشتن هیچ گونه مشکل روانی، اجتماعی، اقتصادی و سلامت جسمانی برای هر فرد جامعه است».

- عواملی نظیر تغذیه، محیط زیست، محیط کار، فقر، سطح سواد، طبقه اجتماعی، شادکامی، نشاط اجتماعی، مسکن، اشتغال، فشارهای روانی، درآمد، حمایت اجتماعی، آموزش و... از مهم ترین عوامل تعیین کننده اجتماعی سلامت هستند که اگر نادیده گرفته شوند رسیدن به اهداف سلامتی و برقراری عدالت در سلامت را غیرممکن می سازند.
- مطالعه و بررسی هر یک از این عوامل و پی بردن به روابط ساختاری میان آن ها از اهداف مورد تاکید و نوین سازمان جهانی بهداشت است. به همین دلیل **کمیسیون عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت** در سازمان های جهانی بهداشت تاسیس شده است. جمهوری اسلامی ایران، به عنوان یکی از کشورهای پیشرو در این زمینه از سال ۱۳۸۵، اقدام به تاسیس **دبیرخانه عوامل اجتماعی موثر بر سلامت** در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نموده است.

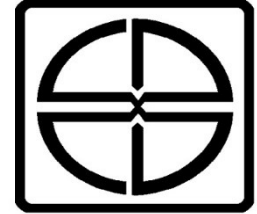

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت
دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان

معرفی

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت

دانشگاه علوم پزشکی سمنان

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر در سال نود فعالیت های خود را با تصویب در مراجع ذیصلاح دانشگاه آغاز نمود و پس از وصول به شرایط لازم ، به استناد رای صادره در دویست و بیست و چهارمین جلسه شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی در اردیبهشت نود دو موفق به اخذ موافقت اصولی شد و از این تاریخ فعالیت رسمی مرکز آغاز شده است.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور

استاداری سمنان
دفتر امور اجتماعی و فرهنگی

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۲/۰۶
شماره: ۵۰/۲۲/۵۳۵۷۳
پیم سرحد ندارد

وزارت کشور
جمهوری اسلامی ایران

استاداری سمنان

جناب آقای دکتر قربانی
ریاست محترم مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی سمنان

با سلام و احترام

با عنایت به اینکه این دفتر در نظر دارد در راستای اجرای "برنامه یکپارچه سازی نظارت اجتماعی" نسبت به تهیه و تدوین برنامه توسعه نشاط اجتماعی دانش آموزان با رویکرد افزایش نشاط در سه گروه دانش آموزان، والدین و معلمان اقدام نماید و با توجه به برگزاری نشست کارشناسی با حضور آقای دکتر میرمحمدخانی در تاریخ ۹۷/۱۲/۲ خواهشمند است دستور فرمائید زمینه بهره گیری هرچه بیشتر از پتانسیل و ظرفیت اساتید محترم آن مجموعه، در راستای ارتقا، سطح سلامت جسمی، روحی و اجتماعی دانش آموزان عزیز بیش از پیش فراهم گردد.

امیر بینانی
مدیر کل دفتر اجتماعی و فرهنگی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر خجسته پور معاون محترم سیاسی امنیتی و اجتماعی جهت استحضار.
- جناب آقای دکتر قائد رحمت معاون محترم توسعه سرمایه اجتماعی سازمان امور اجتماعی جهت استحضار
- جناب آقای خدایی سرپرست محترم معاونت دفتر امور اجتماعی و فرهنگی جهت آگاهی
- سرکار خانم همتی کارشناس محترم امور اجتماعی (توسعه نشاط اجتماعی) جهت اطلاع و پیگیری.

آدرس: سمنان - بلوار بسیج کدپستی: ۳۵۱۳۷۹۱۶۱۱
www.dstan-smn.ir

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان سمنان

راهب قربانی

استاد آمار زیستی

گروه اپیدمیولوژی و آمار، دانشکده پزشکی
مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
دانشگاه علوم پزشکی سمنان

در جلسه دوم اسفند ۹۷ چه صحبت هایی شد؟

-موضوع الزام افزایش شادی و نشاط در مدارس استان توسط مدیر کل محترم دفتر امور اجتماعی و فرهنگی مطرح شد.
-ضمن معرفی سه نفر از معلمان با انگیزه و علاقمند مدارس ابتدایی به انجام پژوهش در این خصوص، گزارشی از یک مرور کتابخانه ای که توسط ایشان انجام شده بود ارائه گردید.
-با تاکید بر اهمیت استفاده از ظرفیت های علمی اساتید دانشگاه از ایشان دعوت شد به عنوان مشاور علمی در تکمیل کار تحقیقی شروع شده با آن دفتر و معلمان آموزش و پرورش همکاری داشته باشند.

در جلسه دوم اسفند ۹۷ چه تصمیمی گرفته شد؟

قرار شد در راستای تحلیل بیشتر موضوع و دستیابی به راهکارهای عملی برای افزایش سطح شادی و نشاط در مدارس ، با تشکیل یک کارگروه ، نسبت به طراحی و اجرای یک تحقیق کوتاه مدت میدانی با همکاری سه جانبه معلمان آموزش و پرورش ، دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری و مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت دانشگاه اقدام شود.

مجریان، اعضای کارگروه و مشاورین علمی طرح

بهناز بهنام

دانشیار روانپزشکی
گروه داخلی، دانشکده پزشکی
مرکز آموزشی درمانی کوثر
دانشگاه علوم پزشکی سمنان

خانم نرجس حلمی لطفعلی
آموزگار پایه ششم دبستان
نیکان، خانم زهره پورکریم
آموزگار پایه پنجم دبستان
نیکان، خانم مریم عبدوس
آموزگار پایه سوم دبستان
بوستان و مدرس دانشگاه

مجید میرمحمدخانی

دانشیار اپیدمیولوژی
گروه اپیدمیولوژی و آمار، دانشکده پزشکی
مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت
دانشگاه علوم پزشکی سمنان

آقای امیربینایی مدیرکل
دفتر امور اجتماعی و
فرهنگی استانداری سمنان

علی فخر موحدی

دانشیار پرستاری
گروه آموزش پرستاری کودکان و نوزادان، دانشکده پرستاری و مامایی
مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری
دانشگاه علوم پزشکی سمنان

خانم همتی، کارشناس محترم نشاط
اجتماعی در دفتر امور اجتماعی و
فرهنگی استانداری سمنان

مشخصات پژوهش

- **عنوان:** بررسی و تحلیل عوامل مرتبط با شادی و نشاط در محیط مدرسه از دیدگاه مدیران، معلمان، والدین و دانش آموزان مدارس منتخب ابتدایی شهر سمنان (بهار ۱۳۹۸)
- **نوع مطالعه:** کیفی
- **محیط پژوهش:** مدارس ابتدایی منتخب شهر (شهید مطهری، حجاب، صبا، فجر، شهید اکرمی و نیکان)
- **جامعه آماری:** دانش آموزان (از پایه سوم تا ششم)، معلمان و مدیران مدارس منتخب
✓ روش تعیین حجم نمونه: دستیابی به سطح کفایت از دیدگاه کارگروه
- **روش گرد آوری داده ها:** جلسات بحث های متمرکز گروهی (۱۰ جلسه با ضبط صدا جمعا به مدت ۶۵۰ دقیقه و پیاده سازی کل فایل های صوتی در نرم افزار word)
- ✓ سوال کلیدی جلسه: "به نظر شما چگونه می توان سطح شادی و نشاط را در محیط مدرسه افزایش داد؟"
- **روش آنالیز:** تحلیل کمی محتوا
✓ مراحل آنالیز: استخراج مضامین مورد اشاره در جلسات بحث های گروهی بر اساس تکرار در بیان، مقایسه و طبقه بندی مضامین بر اساس تشابهات و تجانس، ارائه پیشنهادات راهبردی به منظور تامین شادی و نشاط در کودکان دبستانی)
✓ نرم افزار مورد استفاده: MAXQDA Edition 12

مکان و مدت برگزاری جلسات

- مکان جلسات مدیران، معلمان و والدین: مدرسه نیکان
- مکان جلسات با دانش آموزان: کلاس درس در مدرسه

- جلسه اول با مدیران مدارس منتخب (به مدت ۹۰ دقیقه)
- جلسه دوم با معلمان مدارس منتخب (به مدت ۸۰ دقیقه)
- جلسه سوم با والدین مدارس منتخب دولتی (به مدت ۷۰ دقیقه)
- جلسه چهارم با والدین مدارس منتخب غیر دولتی (به مدت ۷۰ دقیقه)
- جلسه پنجم با دانش آموزان پایه سوم دبستان شهید مطهری (به مدت ۴۵ دقیقه)
- جلسه ششم با دانش آموزان پایه چهارم دبستان دخترانه صبا (به مدت ۴۵ دقیقه)
- جلسه هفتم با دانش آموزان پایه ششم دبستان نیکان (به مدت ۴۵ دقیقه)
- جلسه هشتم با دانش آموزان پایه دوم دبستان حجاب (به مدت ۴۵ دقیقه)
- جلسه نهم با دانش آموزان پایه سوم دبستان حجاب (به مدت ۴۵ دقیقه)
- جلسه دهم با دانش آموزان پایه پنجم دبستان فجر (به مدت ۴۵ دقیقه)

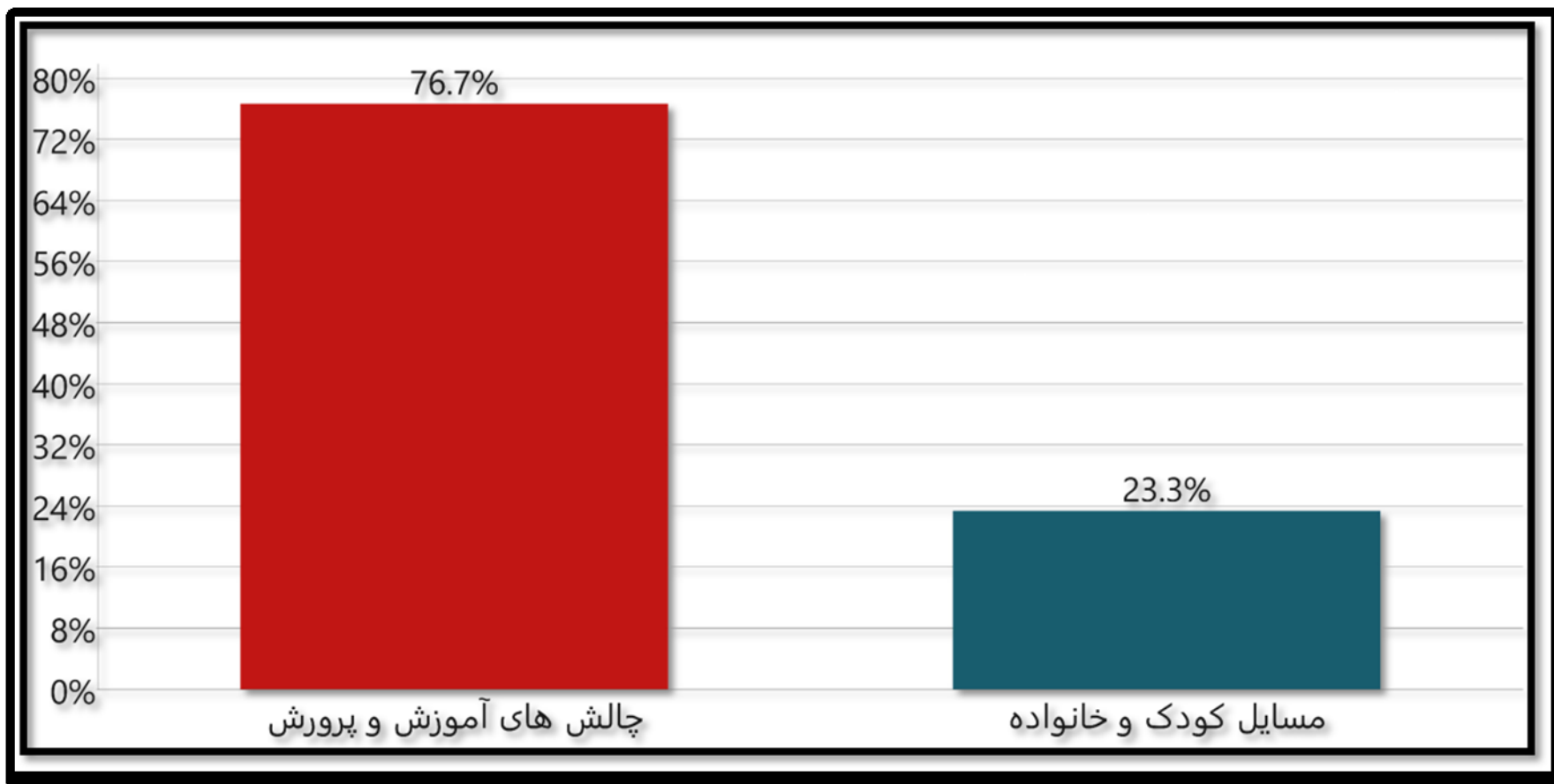
نتایج پژوهش

پس از تحلیل کمی محتوای مطالب بیان شده و با استفاده از فرایند متراکم سازی و تقلیل یافته ها، در نهایت ۲۴۲ کد اولیه استخراج گردید که کدهای حاصله بر اساس مفاهیم نهفته در خود و مشابهاتشان در دو طبقه اصلی قرار گرفت:

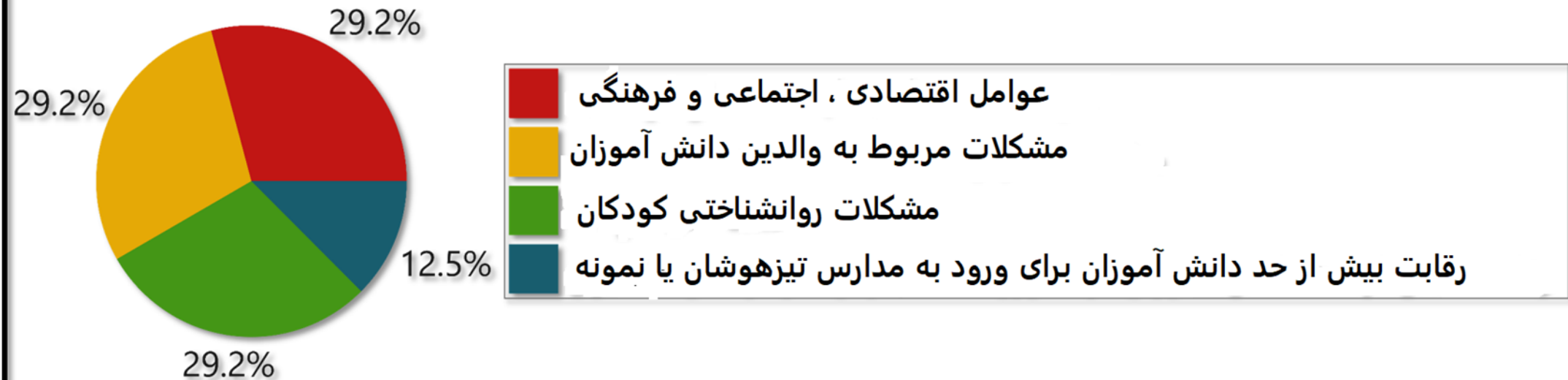
– شرایط اثر گذار روی شادی و نشاط دانش آموزان

– راهبردهای ممکن در برقراری نشاط و شادی دانش آموزان

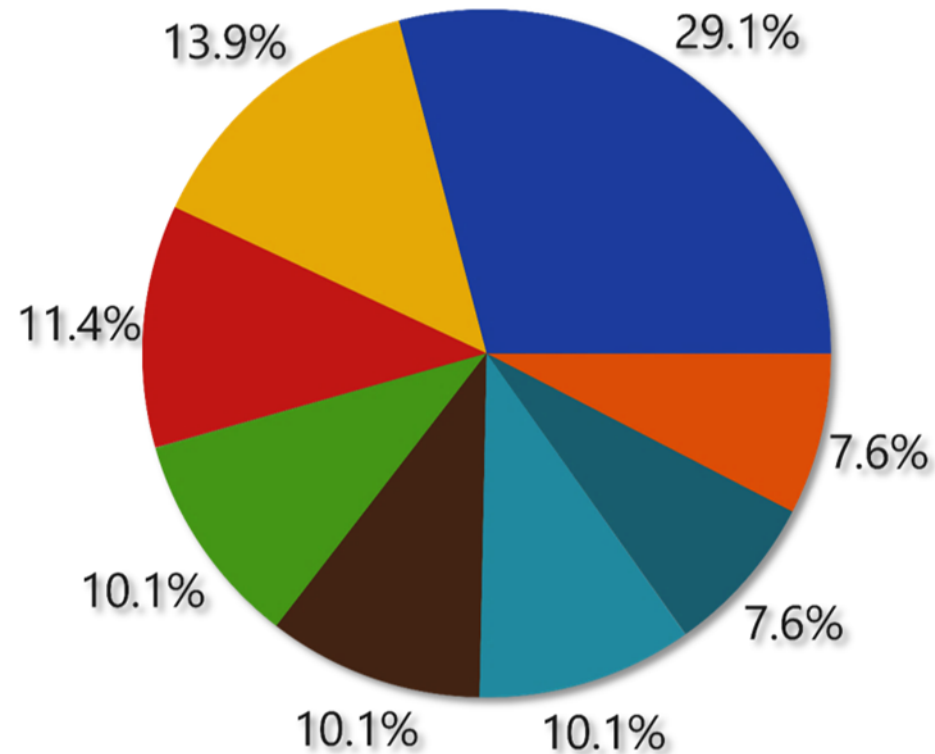
شرایط اثر گذار روی شادی و نشاط دانش آموزان

مسایل کودک و خانواده

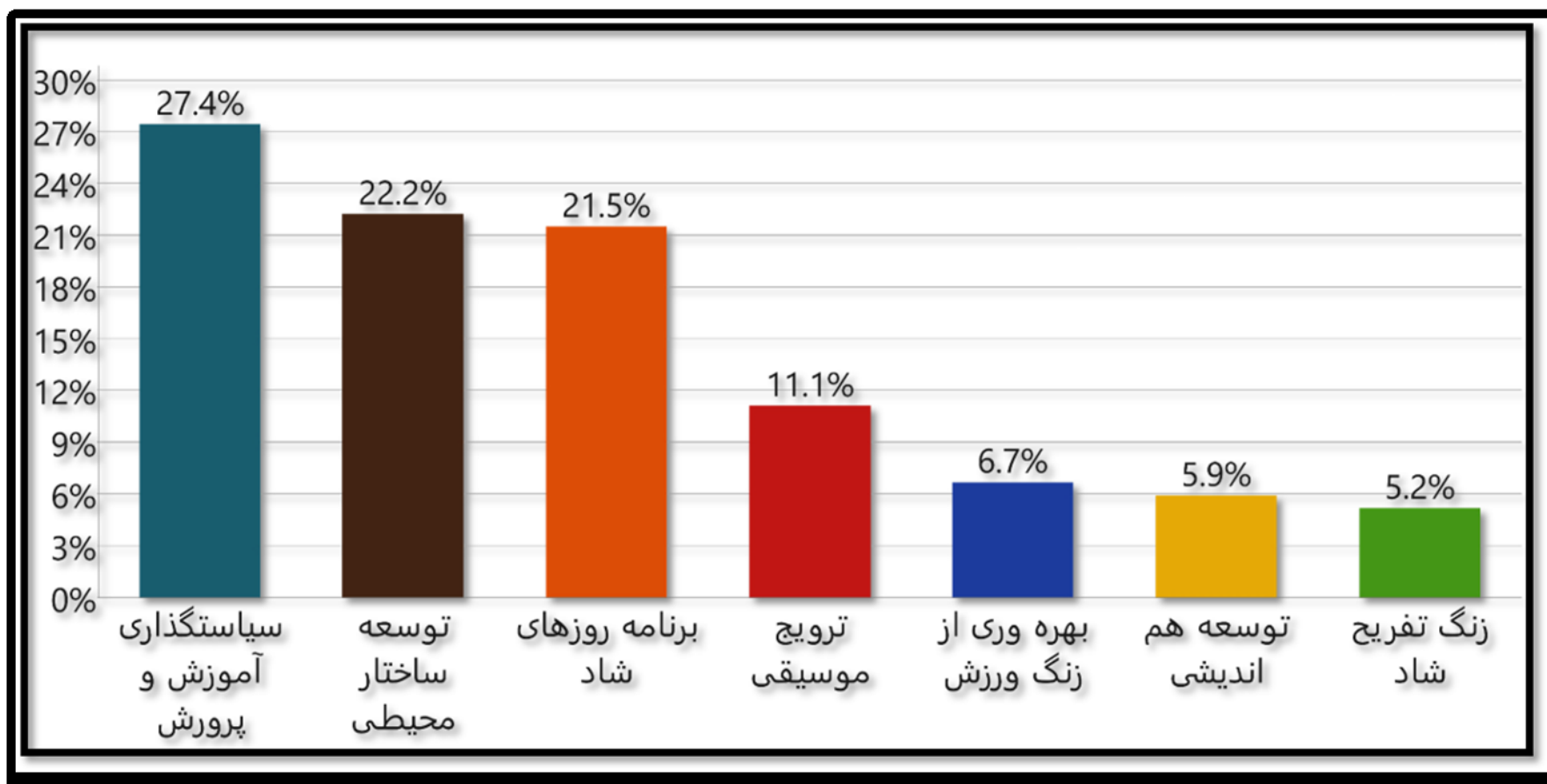

چالش های مرتبط با آموزش و پرورش

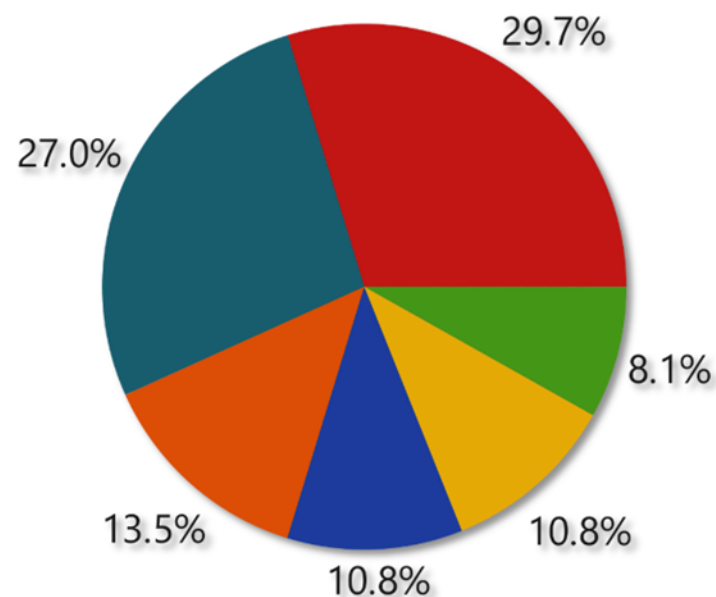

- موانع و محدودیتهای اداری
- محتوای کاری معلم
- عدم توجه به موسیقی در مدارس
- بافت اجتماعی-فرهنگی و موقعیت فیزیکی
- کمبود امکانات پرورشی و آموزشی
- لزوم روحیه نشاط در مدیر و معلم مدرسه
- بهره وری کم از زنگ تفریح و ورزش
- منتقل کردن فشار بودجه روی خانواده

راهبردهای ممکن در برقراری نشاط و شادی دانش آموزان

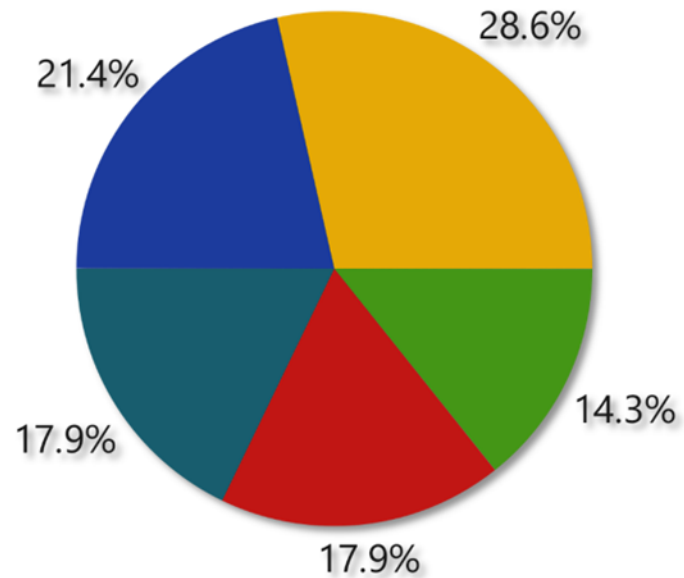

سیاستگذاری آموزش و پرورش

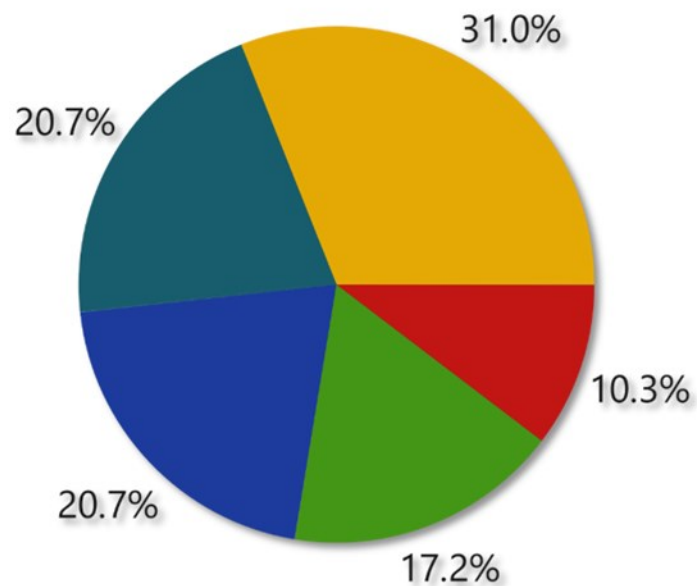
- بازنگری روی فرم و پوشش در معلم و دانش آموز
- تمرکز گرایی محتوای آموزش روی مهارت‌های زندگی
- تغییر محتوای آموزشی از تئوری به عملی در مدرسه
- توجه و تسهیلات برای خانواده های کم بضاعت
- تغییر در ساعت شروع مدرسه
- تامین مشاور یا معلم پرورشی تمام وقت در مدرسه

توسعه ساختار محیطی

- تامین فضای سبز در مدرسه و کلاس درس
- برپایی ایستگاه شادمانی در مدرسه
- تامین آزمایشگاه منحصر بفرد برای مدرسه
- ایجاد ظاهر و نمای فیزیکی شاد
- تغییر چیدمان کلاس با مشارکت کودکان

برنامه روزهای شاد

- ترویج مهارت‌های زندگی و حل مسئله در مدرسه
- تامین پوشش‌های شاد و سنتی برای کودکان در جشن‌ها
- تدریس نمایشی و گروهی
- گردش‌های علمی در راستای محتوای درسی
- برگزاری جشنهای مناسبتی مختلف در مدرسه

ترویج موسیقی

پخش موسیقی در ساعات غیر
آموزشی

46.7%

آموزش مقدماتی موسیقی

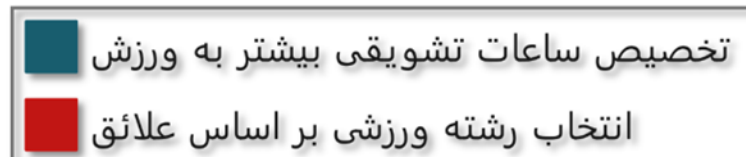
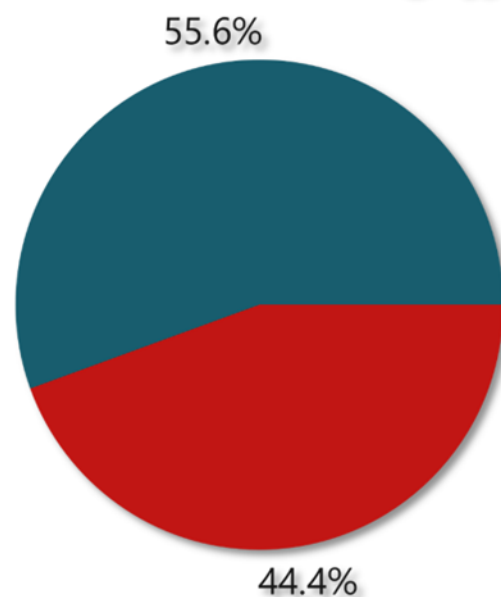
40.0%

استفاده از موسیقی در آموزش

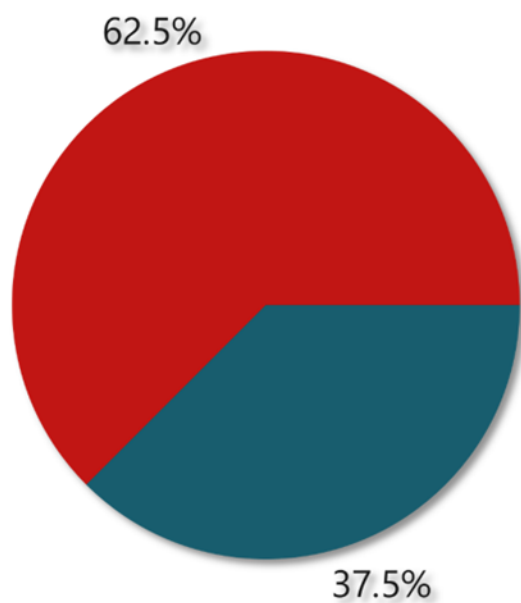
13.3%

0% 5% 10% 15% 20% 25% 30% 35% 40% 45% 50%

بهره وری از زنگ ورزش

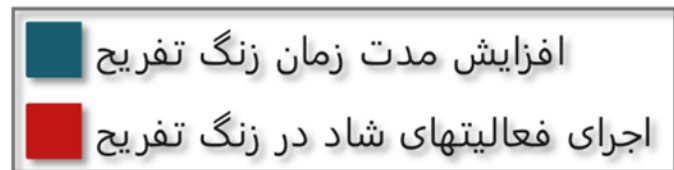
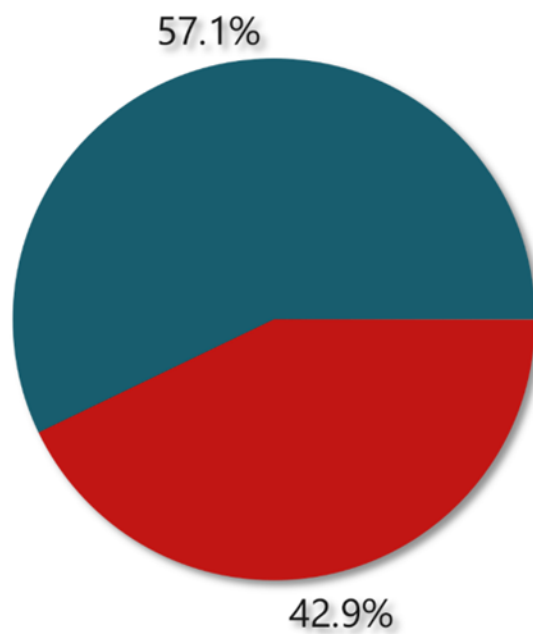

توسعه هم اندیشی

- برگزاری جلسات هم اندیشی در سطوح مدیران، معلمان و
- مشارکت دانش آموزان در برگزاری مراسم و جشن ها

زنگ تفریح شاد

پیشنهادات راهبردی

فضای سبز در محیط مدرسه

✓ پیش بینی گلخانه یا باغ دیوار در فضای مدرسه

✓ قرار دادن گلدان های گل در محیط کلاس

✓ آموزش دانش آموزان در مراقبت و نگهداری از گیاهان

ایجاد نشاط و پویایی در حیاط مدرسه و زنگ تفریح

- ✓ پخش آواهای شاد و یا سرودهای مناسب در ساعات غیر آموزشی
- ✓ تخصیص زمان کافی به زنگ تفریح و برنامه ریزی برای آن
 - طراحی بازی های گروهی
 - گذاشتن میز و صندلی های ابتکاری و خلاقانه با رنگ شاد برای استفاده دانش آموزان
 - تامین امکانات و وسایل ورزشی ایمن
 - تامین دیوار خلاقیت به منظور نقاشی یا طراحی توسط خود دانش آموزان
- ✓ ترسیم یا نصب آثار هنری / نقاشی های زیبا و شادی آور در حیاط (زمین، دیوار)
- ✓ بهسازی و اصلاح آبخوری ها و سرویس بهداشتی

برنامه ریزی برای افزایش نشاط و شادی

- ✓ برنامه ریزی برای داشتن یک روز با نشاط در ماه
- ✓ برگزاری جنگ شادی و بازیهای مفرح با مشارکت والدین، معلمان و دانش آموزان
- ✓ برگزاری مناسب مراسم معنوی و مذهبی نظیر مراسم دعا، قرائت قرآن و پخت غذای نذری
- ✓ آماده کردن و سرو صبحانه یا ناهار یا غذای نذری با مشارکت بزرگترها
- ✓ نمایش فیلم یا تئاتر، تعزیه خوانی، نمایش های عروسکی و موسیقی زنده
- ✓ قصه گویی، شاهنامه خوانی و اجرای سرود های دسته جمعی
- ✓ اجرای آیین های بومی و ایرانی نظیر نوروز و شی یلدا
- ✓ برگزاری جشنهای تولد گروهی

ایجاد نشاط در برنامه های آموزشی

- ✓ کم کردن حجم کتب درسی و حذف حداکثری رقابت های استرس آور و غیرسودمند
- ✓ داشتن نمازخانه ، آزمایشگاه و کتابخانه با امکانات و تجهیزات قابل قبول و ایجاد امکان استفاده از آنها توسط دانش آموزان
- ✓ نصب تصاویر و پیامهای آموزنده از اماکن تاریخی، شاعران و بزرگان دین و کشور در فضای مدرسه
- ✓ گردش علمی در اماکن تاریخی، مذهبی، مساجد، موزه ها، فرهنگسراها، نمایشگاه ها ، پارک ها و گلخانه های شهری
- ✓ ترغیب به آموزش دروس به همراه بازی، شعر، داستان و سرود
- ✓ داشتن برنامه های موثر برای مهارت آموزی و هنرآموزی دانش آموزان در کنار درس
- ✓ برگزاری مسابقات فرهنگی و علمی و ورزشی بین دانش آموزان به صورت کلاسی در رشته های مختلف

ایجاد نشاط و پویایی در فضای فیزیکی

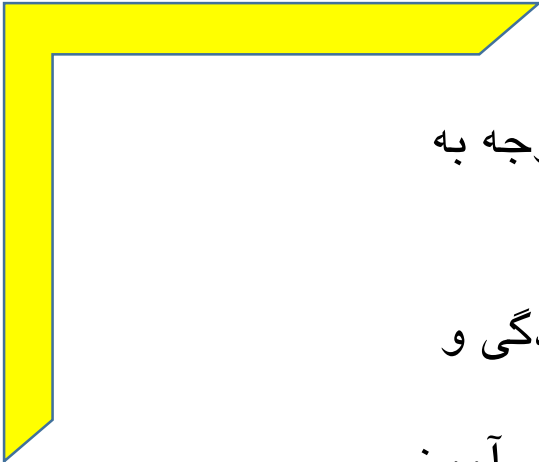

- ✓ نصب پرده های مناسب با رنگ های شاد
- ✓ رنگ آمیزی درب ورودی و بهسازی نمای مدرسه
- ✓ رنگ آمیزی متنوع نیمکت ها توسط خود دانش آموزان
- ✓ نصب کار دستی و ترسیم نقاشی های زیبا در فضای مدرسه
- ✓ تغییر دکوراسیون کلاس ها و سالن ها با کمک و نظر خود دانش آموزان
- ✓ بهسازی فضای نمازخانه

پیشنهادهای راهبردی برای افزایش نشاط و شادی معلمان

- ✓ برگزاری اردو یا سفرهای زیارتی و سیاحتی ، مسابقات فرهنگی و ورزشی و برنامه های مفرح برای معلمان
- ✓ کم کردن حجم کتب درسی و حذف یا کم کردن وظایف فرعی با ضرورت کمتر
- ✓ استفاده از رنگ های شاد برای پوشش معلمان و برگزاری مراسم فردی یا گروهی شادباش به مناسبت سالگرد تولد ایشان
- ✓ افزایش امکانات رفاهی معلمان
- ✓ برنامه ریزی برای ارتقاء شان و منزلت معلمان و ترغیب و تشویق معلمان فعال و زحمتکش
- ✓ توجه به وضعیت معیشتی و امور مالی معلمان
- ✓ ارتقا سطح مهارت های آموزشی ، علمی ، اعتقادی و اخلاقی معلمان با برگزاری جلسات هم اندیشی یا توانمند سازی
- ✓ برگزاری جلسات ماهانه مشاوره برای معلمان

پیشنهادهای راهبردی برای خانواده

-
- ✓ نظرخواهی اولیا از کودکان و نوجوانان در زمینه های مختلف با توجه به تخصص و توانایی آنها
 - ✓ مشارکت والدین در مراسم و جشن های مدرسه
 - ✓ برگزاری جشن ها ، مراسم و بازی ها در مدرسه به صورت خانوادگی و دسته جمعی
 - ✓ شرکت خانواده در مراسم معنوی و آیین های مذهبی به همراه دانش آموز
 - ✓ ارتباط مستمر و موثر با والدین در مدرسه و ایجاد امکان مشاوره با والدین به صورت منظم
 - ✓ ایجاد امکان و ترغیب به مشارکت حداکثری والدین در جلسات انجمن اولیا و مربیان

حضرت آیت الله خامنه‌ای یکی از کارهای لازم در آموزش
و پرورش را، تزریق روحیه شادابی و جوانی در معلمان
خوانده اند و از همین زاویه بر نوسازی نظام آموزشی
کشور تاکید کرده اند.

